

ciji središnji, postupno su formirani i drugi dijelovi logora: radna grupa Kožara, osnovana 1942. u samom mjestu Jasenovac, logor Stara Gradiška, drugi po veličini, smješten unutar objekta bivše kaznonice, te logorske ekonomije Mlaka, Jablanac, Gređani, Bistrica i Feričanci. Ovaj jedinstveni kompleks logora, uređen po uzoru na sabirne logore Trećega Reicha, službenoga imena „Ustaška obrana, Zapovjedništvo sabirnih logora Jasenovac“, bio je pod zapovjedništvom Ustaške nadzorne službe (UNS-a), odnosno njezina Ureda III Ustaške obrane, čija je funkcija bila osnivanje i organizacija te uprava i osiguranje logora. Pretpostavlja se da je u logoru Jasenovac stradalo između 84 i 120 000 zatočenika, uglavnom Srba, Roma, Židova i Hrvata.

Posljednjega je dana održana tribina *Antifašizam nije mit*. Na tribini je sudjelovao Hrvoje Klasić s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i raspravljalo se o odnosu prema antifašizmu u Hrvatskoj jučer, danas i sutra, a moderator je bio Neven Šantić.

Igor Jovanović

Okrugli stol *Antifašizam u Istri: baština i perspektiva*, Pula, 9. svibnja 2019.

U Klubu Kotač u Puli (Društveni centar Rojc) održan je 9. svibnja 2019. okrugli stol *Antifašizam u Istri: baština i perspektiva*, organiziran u sklopu projekta Istarskoga povijesnog društva Stoljeće europskog antifašizma: Istra između lokalnog i globalnog. Svrha je okrugloga stola bila predstavljanje nove mrežne stranice projekta, odnosno „digitalnoga repozitorija istarskoga antifašizma“ koji bi otvorenim pristupom omogućio uvid u svjedočanstva Istrana koji su preživjeli strahote Drugoga svjetskog rata. Moderator skupa bio je Igor Šaponja, a sudjelovali su Renato Matić, Milan Radošević, Igor Jovanović i Aldo Šuran. Organizator je, u suradnji s Klubom Kotač, bilo Istarsko povijesno društvo.

Autor digitalnoga repozitorija mrežnih stranica projekta Aldo Šuran predstavio je njegov sadržaj koji obuhvaća videosvjedočanstva, *Popis poginulih iz Istre, Rijeke, Zadra, otoka i Slovenskog primorja u nacističkim logorima smrti 1943. – 1945.* te e-publikacije.

Četrdeset i šest videosvjedočanstava nastalo je u sklopu projekta Istarske sudbine: Istrani u sabirnim i zarobljeničkim logorima za Drugoga svjetskog rata i poraća (voditelja Igora Jovanovića i Igora Šaponje), pokrenutoga 2005. i inkorporiranoga 2017. u projekt Stoljeće europskog antifašizma, s ciljem pronalaska preživjelih logoraša i logorašica te bilježenja njihovih priča na digitalni medij. Prikupljena svjedočanstva su nakon obrade i montaže arhivirana te dijelom objavljena u knjizi *Bili smo samo brojevi. Istrani u koncentracijskim logorima u Drugome svjetskom ratu* (Pula 2016.).

Popis poginulih iz Istre, Rijeke, Zadra, otoka i Slovenskog primorja u nacističkim logorima smrti 1943. – 1945., autora Bruna Flega i Ottavija Paoletića, tiskan je 1979. u svega nekoliko primjeraka u tadašnjem Mehanografskom centru Brodogradilišta Uljanik. Popis je nastao kao rezultat dugogodišnjega istraživanja autora u hrvatskim, slovenskim i talijanskim arhivima i knjižnicama. Riječ je o abecedno ustrojenom popisu 1898 logoraša s pripadajućim podacima koji podrazumijevaju ime i prezime, mjesto rođenja, datum rođenja, mjesto uhićenja, logor u koji su bili deportirani, logorski broj, mjesto smrti, datum smrti, mjesto sahrane, podatke o grobnom mjestu, matični broj prolaznoga zatvora (iz kojih su deportirani u logore), podatak o ulazu i izlazu iz prolaznoga zatvora te posebne napomene. Pojedine kategorije podataka nisu potpune za sve popisane logoraše. Popis, kako su to autori naveli u uvodu, zasigurno nije potpun – današnje procjene povjesničara navode oko 5000 logoraša iz Istre koji su stradali za trajanja Drugoga svjetskog rata, što čini oko četvrtinu ukupnoga broja logoraša iz Istre (21 508 osoba). Podaci koje popis donosi važni su i dragocjeni u prvom redu obiteljima koje su svoje članove izgubile u jeku Drugoga svjetskog rata u nacističkim logorima, ali i polazišna točka svim povjesničarima koji se bave naznačenom temom. Na inicijativu kćeri Bruna Flega Anite Flego Sponza popis je dan na uvid vodstvu Istarskoga povijesnog društva, koje je odlučilo studiju digitalizirati te potom predstaviti javnosti na mrežnim stranicama Društva u sklopu projekta Stoljeće europskog antifašizma.

Digitalni repozitorij sadrži i dvije e-publikacije. Kao rezultat suradnje Istarskoga povijesnog društva i Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Pule objavljen je 2015. zbornik radova sa znanstvenoga skupa (*Antifašizam u prošlosti i sadašnjosti*). U nakladi IPD-a objavljen je 2017. katalog izložbe *Palež u sjećanjima*, koja je iste godine gostovala u pulskom Domu

antifašista. Publikacije su dostupne u PDF inačici, a očekuje se i digitalizacija te pružanje otvorenoga pristupa za nove publikacije koje su u tisku.

Usljedila je dinamična rasprava u kojoj su predstavljeni dosadašnji rezultati projekta, suvremena znanstvena i obrazovna kretanja na temu antifašizma u Istri, aktivistička nastojanja oko edukacije javnosti u kontekstu odgovora na sve prisutniji revizionizam prošlosti. Pročitana je poruka sociologa Renata Matića, suradnika na projektu koji je zbog bolesti bio spriječen doći u Pulu i sudjelovati na okruglom stolu: „Nacizam je samo vojno pobijeden, dok su svi uzroci razvoja nacizma ostali netaknuti. Loše je znati, a druge ne poticati na spoznaju o značaju Istre kao stvarnoga povijesno potvrđenoga ishodišta antifašističkoga pokreta.“

Igor Jovanović

Festival povijesti Kliofest u Istarskoj županiji 2019.,

Pula, Pazin i Labin, 17. svibnja 2019.

Festival povijesti Kliofest godišnja je manifestacija posvećena popularizaciji povijesne znanosti i srodnih struka, nazvana prema grčkoj muzi Klio, zaštitnici povijesti. Prvi je Kliofest održan u Zagrebu 2014. Glavni organizatori festivala su Hrvatski nacionalni odbor za povijesne znanosti, Društvo za hrvatsku povjesnicu, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu te Hrvatski državni arhiv. Ciljevi su festivala popularizacija nakladničke djelatnosti na polju historiografije i srodnih znanosti, poticanje rasprave među povjesničarima o važnim pitanjima struke te općenito o mjestu i položaju povijesti i povjesničara u suvremenom hrvatskom društvu. Za vrijeme Kliofesta održavaju se okrugli stolovi, tribine, predstavljanja knjiga, predavanja, radionice koje priređuju povjesničari, arhivisti, muzealci i nakladnici, izložbe, filmski programi te prodajni sajam povijesnih knjiga. Tijekom festivala obilježava se i Dan povijesti te se dodjeljuju nagrade za prinos historiografiji.

Godine 2019. Kliofest je u Hrvatskoj trajao od 13. do 17. svibnja, a u Istarskoj je županiji održan 17. svibnja u Puli, Pazinu i Labinu. Organizatori su bili Odsjek za povijest Filozofskoga fakulteta u Puli, Istarsko povijesno društvo i Hrvatska udruga nastavnika povijesti. Na Filozofskom je fakul-